THE ISRAELITE PRESS — The only Jewish Newspaper in Western Canada.

דאס אידישע וואָרט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 — Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די "ארט" ארבעט

אויף א קאנפערענץ פון ארגאניזאציעס און לאנדסמאנשאפטן אונטער אויפזיכט פונ'ם אמעריקאנער "ארט", אפגעהאלטן לעצטן זונטאג אין ניו־יארק, איז באשלאסן געווארן אנצופירן א ברייטערע טעטיקייט פאר דער אינדוסטריאליזאציע פון די אידישע מאסן אין סאוועט רוסלאנד און אין פוילן, ווי איינער פון די וויכטיקסטע מיטלען צו העלפן די דעקלאסירטע אידן פון ביידע לענדער צו שטעלן זיך אויף זייערע אייגענע פיס.

דער "ארט" פירט שוין אן די דאזיקע טעטיקייט פאר א לייגנגערער צייט, מיט גלענצנדע רעזולטאטן. די אמעריקאנער אפטיילונג פונ'ם "ארט", דער "פאלקס געצייג קאמפיין", האט דירעקט און מיט דער הילף פון לאנדסמאנשאפטן שוין זייער פיל אויפגעטאן אויף דעם געביט מיט פארהעלטנסמעסיק קליינע מיטלען. פארזארגנדיק הונדערטער און הונדערטער אידישע דעקלאסירטע פאמיליעס מיט דער מעגלאכקייט אליין צו פארדינען אויפ'ן לעבן.

אין סאוועט רוסלאנד פארנעמט אויך די קאלאניזאציע א חשוב'ן ארט אין דער פראדוקטיוויזירונג פון די אידישע מאסן. זי פאדערט אבער זייער גרויסע מיטלען, און דער טייל פון די אמעריקאנער אידן אין דער דאזיקער ארבעט ווערט געטאן פון דער רייכער "דזשאינט". דער "ארט", ווי א פאלקס ארגאניזאציע, פארמאגט ניט די גרויסע מיטלען, און ער גיט זיך זייער ווייניק אפ מיט קאלאניזאציע. אבער זיין פאך איז צו העלפן בויען פאבריקן און פארזארגן אידישע בעל־מלאכה'ס מיט געצייג און רויע שטאפן. וואס ברייננגט גרעסערע באלדיקע רעזולטאטן מיט א סך קלענערע מיטלען.

אין פוילן און אין אנדערע לענדער פון מזרח אייראפע איז בכלל ניט שייך צו ריידן וועגן קאלאניזאציע אונטער די איצטיקע באדינגונגען. דער איינציקער וועג געזונט צו מאכן דארטן דאס אידישע עקאנאמישע לעבן איז דורך אינדוסטריאליזאציע, אממייסטנס אויפ'ן קאאפעראטיוון שטייגער. — און דער "ארט" טוט עס אויף וויפל זיינע מיטלען דערלויבן אים.

און ריידנדיק וועגן דעם "ארט" ווילן מיר דערמאנען דער וויניפעגער אפטיילונג פון דער ארגאניזאציע, אז איצט איז די צייט פאר איר צו ווערן טעטיק. לעצטן יאר האט זי איר קאמפיין דורכגעפירט גאנץ דערפאלגרייך אן ערך אין דער זעלבער צייט פון יאר. און זי האט געמאגט שוין איצט נעמען זיך ווידער פאר דער ארבעט.

ווי די עקאנאמישע לאגע איז איצט ניט געדריקט, האבן נאך די היגע אידן ניט פארגעסן זייער חוב צו דער וויכטיקער ארבעט פאר'ן ווידער־אויפבוי פונ'ם חרוב'ן אידישן לעבן אויף יענער זייט ים. און יעדער איינער וועט דערפילן זיין פליכט לויט זיינע מעגלאכקייטן.

מ. א. גרעיס דערוויילונג

אין דער דערוויילונג פון מ. א. גרעי צום פאסטן פון אלדערמאן זיינען געווען פאראינטערעסירט ניט בלויז די וויניפעגער אידן, וואס עס ציינגט די איבערוועגנדיקע מערהייט אידישע שטימען וואס זיינען פאר אים אפגעגעבן געווארן אינ'ם טאג פון די וואלן, — נאר אויך די אידן פון מזרח און פון מערב קאנאדע. אומעטום, אין אלע קאנאדער אידישע ישובים, ווייס מען פון זיין געזעלשאפטלאכער ארבעט, באזונדערס אויף דעם וויכטיקן געביט פון אימיגראציע, און אומעטום ווערט זייער הויך געשעצט זיין איבערגעגעבענע ארבעט.

א סך אידן פון מזרח און מערב קאנאדע האבן זיכער באדויערט, וואס זיי קאנען ניט העלפן מיט זייערע שטימען צו דערוויילן גרעיען. זיי האבן אבער דערווארט פון אונז, נארט וויניפעגער אידן, אז מיר וועלן אנערקענען זיין געטרייע געזעלשאפטלאכע ארבעט פאר וועלכער ער האט קיינמאל גארנישט ניט געקראגן.

זיי האבן זיך אין זייער חשבון ניט אפגענארט. די וויניפעגער אידן האבן אנערקענט זיין ארבעט און האבן אים באלוינט מיט דער גרעסטער צאל שטימען, וואס א אידישער קאנדידאט האט ווען געקראגן פון אידן אויף דער וויניפעגער נארט־ענד, דערוויילנדיק אים אזוי צום אמט וועלכן ער האט געזוכט.

מיר זיינען איצט זייער צופרידן צו באגריסן אים מיט זיין זיג, וועלכן ער האט כשר פארדינט. אין אונזער אייגענעם נאמען און אינ'ם נאמען פון די העכער פון צוויי טויזנט אידישע מענער און פרויען וואס האבן אים געשיינקט זייערע שטימען, ווי אויך אינ'ם נאמען פון טויזנטער אנדערע פריינט, וואס האבן ניט געקאנט צוליב איין אורזאך אדער א צווייטער העלפן אים מיט זייערע שטימען.

מיר זיינען זיכער, אז ער וועט דערפילן זיינע אלדערמאן פליכטן אזוי ערלאך און געטריי, ווי ער האט ביז איצט דערפילט די צאלרייכע קהל'שע פליכטן וואס ער פלעגט אויף זיך נעמען.

און מיר זיינען זיכער, אז ער וועט איצט, נאך זיין גרויסן זיג, פארבלייבן אויף ווייטער דער איינפאכער, גוט־הארציקער און שטענדיק הילפסגרייטער פאלקס־מענש, משה גרעי, וואס ער איז אלעמאל געווען זינט די היגע אידישע גאס האט אים דערקענט, — מיט אט די קוואליטעטן, וועלכע האבן פאר אים געוואונען דעם צוטרוי פון דער היגער אידישער באפעלקערונג און זיין זיג אין די וואלן.

מרס. הארט גרין

די "סיוויק פראגרעס אסאסיאיישאן" האט מיט אירע קאנדידאטן ביז איצט פארפעלט צו מאכן א רושם אויף דער נארט־ענד. אפילו דאס יאר, ווען זי האט כמעט ווי געוואונען איינגאנצן פאר אירע קאנדידאטן דעם ווארד 1, און אין א גרויסער מאס אויך דעם ווארד 2, האבן אירע אלדערמען קאנדידאטן געקראגן זייער ווייניק שטיצע אין ווארד 3.

אויב אבער מרס. הארט גרין איז דערוויילט געווארן צום סקול בארד אויף דעם צעטל פון דער ארגאניזאציע, איז דאס זיכער פון אלץ ניט ווייל זי איז געווען אויף דעם צעטל, נאר ניט געקוקט אויף דעם. דאס איז געווען א דאנק אירע פערזענלאכע קוואליטעטן און דער גרויסער שטיצע וואס זי האט געקראגן, ווי א אידישע פרוי, פון די אידישע ווייבער און וויילערנס.

מרס. הארט גרין איז ניט דערוויילט געווארן א דאנק דער פאפולאריטעט פון איר מאן. זי האט אירע אייגענע געזעלשאפטלאכע פארדינסטן, און איז בינסטיק באקאנט ווי א גוטע טוערן אויף פארשיידענע צדקה געביטן. זי איז אויך באקאנט פאר א פרוי מיט א סך געזונטן פארשטאנד און אינטעליגענץ. אויפ'ן צעטל פון די סקול בארד קאנדידאטן אין ווארד 3 איז זי זיכער געווען אן אנגעזעענע פיגור.

דאס איז געווען מרס. הארט גרינס ערשטער פארזוך צו געווינען א געזעלשאפטלאכן אמט, — א פארזוך, וואס איז איר פארט אזוי געלונגען.

מיר באגריסן זי מיט איר זיג, און מיר זיינען זיכער, אז זי האט דעם ווילן און די פעאיקייטן צו דערפילן אירע פליכטן און צו בארעכטיקן דעם צוטרוי פון אירע טויזנטער וויילער אויף דעם בעסטן אופן. ווי א פרוי, און א אידישע פרוי דערצו, — א טאכטער פון א גע'רודפ'ט פאלק, — וועט זי, האפן מיר, קאנען פיל ביישטראגן צו דער ארבעט פון סקול בארד, אריינטראגנדיק אהין א גרעסערן עלעמענט פון הארציקייט און מענשלאכקייט.

זי איז די איינציקע פרוי אין א מדבר וואו זי האט א פאלאץ אויפגעבויט

וואס די בארימטע ענגלישע סקולפטארין, קלעיר שערידאן, דערציילט וועגן איר לעבן צווישן אראבער.

ווי אזוי פילט א פרוי, די איינציקע פרוי צווישן ווילדע און פאנאטישע אראבער אין א מדבר? אויף דער דאזיקער פראגע גיט אן ענטפער די בארימטע פרוי אין אייראפע און אמעריקע, קלעיר שערידאן, די וועלטבארימטע סקולפטארן און א קוזינע פון דעם געוועזענעם ענגלישן פינאנץ מיניסטער ווינסטאן טשוירטשיל. פונקט ווי פילע אנדערע וועלט בארימהייטן איז זי אויך געטריבן געווארן צו זוכן רו דורך אנטלויפן פון דער קאכיקער און דער ברויזנדער ציוויליזאציע און זי האט זיך אוועקגעלאזט אין דעם סאהארא מדבר, וואו זי האט פאר זיך אויסגעבויעט א פאלאץ.

אין דעם "פאבליק לעדזשער" דערציילט זי זייער אינטערעסאנטע איינדריקע וועגן איר לעבן צווישן די אראבער אין סאהארא מדבר.

זי דערציילט אז די אראבער פארגעטערן זי דערפאר ווייל זי האט באוויזן אויפצוטאן דאס וואס געוואגטע מענער פאר איר האבן ניט געקאנט אויפטאן. איר ערשטע אנטוישונג איז געווען ווען זי האט געדארפט קויפן לאנד ביי די אראבער, וועלכע קריגן זייער לאנד בירושה פון דור דורות. יעדער אראבישער שבט האט א חלק אין דעם שטיקל לאנד און די מיטגלידער פון דעם שבט זיינען זייער צאלרייך. עס איז איר דעריבער אנגעקומען זייער שווער ביז זי האט גע־פועל'ט ביי די אראבער אז זיי זאלן איר פארקויפן גענוג לאנד פאר איר פאלאץ און אירע פיר גערטנער. אן אנדערע פרוי, אדער אפילו אן אנדער מאן וואלט זיך דערפילט אנטוישט. אבער זי האט אזוי לאנג געקעמפט ביז זי האט איר'ס אויסגעפירט. קיין ארכיטעקט צו בויען איר היים האט זי ניט געהאט. אלץ וואס אן אראבער האט געטאן אום אויסצוארבייטן דעם פלאן, זיינען געווען די צייכנס אויפ'ן זאמד וואס ער האט געמאכט מיט א שטעקן. ווען מען האט אנגעפאנגען צו בויען די ווענט, האבן די ארבעטער זיך באקלאגט, אז ווינטער קאנען זיי ניט ארבעטן, ווייל זייערע הענט ווערן פארפרוירן פון קעלט און זומער האבן זיי פראטעסטירט, אז זיי קאנען ניט ארבעטן, ווייל זייערע הענט ווערן אפגעברענט פון דער זון. זי האט זיי אבער צוגעשטעלט ווארימע קאווע אום ווינטער, האט זיך געבעטן ביי זיי מיט גוטן און זיי צוגעזאגט מער געלט, ביז זי האט איבערצייגט די אראבישע ארבעטער, אז אויב זיי האבן אנגעפאנגען בויען א הויז, מוזן זיי עס ענדיקן.

"ווען מענשן פרעגן מיך — דערקלערט די קינסטלערין — צי מיין הויז איז שוין פארטיק, ענטפער איך זיי אז ניט און אז וועט פיליכט קיינמאל ניט זיין פארטיק, ווייל יעדעס מאל ווען איך קריג באצאלט פאר א נייעם בוך וואס איך שרייב, בוי איך צו א נייעם צימער און יעדעס מאל ווען איך קריג געלט פאר אן ארטיקל אין די צייטונגען, בוי איך צו נאך א דעקאראציע. אויב איך האב געמאכט א טעות, בין איך שטענדיק גרייט דעם פעלער צו פאריכטן. מיין שענסטער חלום איז די היים וואס איך האב גע־בויעט אויפ'ן הייסן זאמד פון סאהארא מדבר און יעדעס מאל ווען איך געפין אויס, אז איך קאן א ווינקל אין מיין היים שענער מאכן, שפאר איך קיין געלט ניט.

אינטערעסאנט איז וואס זי דערציילט וועגן איר גארטן. ווען זי האט געבויט איר היים, האבן איר די אראבער געווארנט, אז די היים איז צו נידעריק. ווען זי האט געוואלט גוטמאכן איר פעלער, האט זי איינגעזעען אז מען קאן שוין דאס הויז ניט מאכן העכער און זי האט דעריבער אנגעשטעלט ארבעטער צו גראבן א גרוב ארום דער הויז ווי א קעלער. די אראבער האבן איר אנגעקוקט ווי א משוגענער, ניט קאנענדיק פארשטיין אז זי האט ברעה צו פלאנצן א געזונקענעם גארטן. א פאר חדשים צייט האט געדויערט דאס גראבן און פלאנצן פון דעם געזונקענעם גארטן און ווען זי איז פארטיק געווארן מיט דער ארבעט, האבן די אראבער זיך פארזאמלט ארום איר הויז און חוזק געמאכט פון איר, רייצנדיק זיך מיט איר, אז פון דעם גארטן וועט גאר ניט ארויסשפראצן. ווי איבערראשט זיינען אבער די זעלבע אראבער געווארן, ווען זיי האבן דעם גארטן דערזעען א פארטיקן. זיי זיינען געפאלן אויף די קני און געזאגט א תפלה צו דעם אלמעכטיקן אללא. דער געזונקענער גארטן איז אזוי געבויט געווארן אז ווען עס ברעכט אויס א שטורעם קאן מען זיך געמיטלאך זיצן אויף א באנק אונטער'ן שאטן פון פאלמען און אפילו ניט פילן אז אויבן איז א שטורעם.

אין די צימערן געפינט זיך ניט קיין קאסטבארע מעבל. דאס הויז איז אזוי געבויט אז ווען זי זעצט זיך אוועק אין א צימער אויף א פערסישן ראג, דער־גרייכט דאס פענסטער אירע אקסלען און זי קאן ארויסקוקן אין דרויסן. אין ענגלאנד, ווי זי דערקלערט אליין, וואלט זי זיך ניט געקאנט דערלויבן צו וואוי־ [illegible]

דער אידישער ענטפער אויף דעם "ווייסן פאפיר" פון דער ענגלישער רעגירונג

לאנדאן, (איטא). — דער אידישער ענטפער אויף דעם "ווייסן פאפיר", וואס די ענגלישע רעגירונג האט ארויסגעגעבן דעם 20טן אקט., און וואס האט ארויסגערופן א שטורעם פון פראטעסטן איבער דער גאנצער וועלט ווערט ארויסגעבראכט אין א מעמאראנדום, וואס איז איצט צוגעשטעלט געווארן צו דער ענגלישער רעגירונג. דער מעמאראנדום, וואס שטעלט מיט זיך פאר דער ערשטער אפיציעלער ענטפער אויף דעם "ווייסן פאפיר", איז צוגעגרייט געווארן אונטער דער אויפזיכט פון דער אידישער אגענטור, דורך לעאנאווסטיין, דער באוואוסטער עקספערט אין פאלעסטינער עניינים, און געוועזענער פאליטישער סעקרעטאר פון דער ציוניסטישער וועלט עקזעקוטיווע.

דער מעמאראנדום, כאראקטעריזירט דעם "ווייסן פאפיר" אלס "באדויערלאך אין אינהאלט און ניט־וויניקער באדויערלאך אין זיין טאן און אין זיין אויסקוק". די קריטיק קעגן דעם "ווייסן פאפיר" ווערט דאן ארויסגעבראכט אונטער די פאלגענדע פינף הויפט פונקטן:

1. דער "ווייסער פאפיר" מיסרעפרעזענטירט און טייטשט פאלש אוים דעם מאנדאט.

2. דער "ווייסער פאפיר" שטעלט אוועק פרינציפן, וועלכע מאדיפיצירן אין די וויכטיקסטע איינצלהייטן, די פאליסי וואס איז פארקערפערט אין דעם "ווייסן פאפיר" פון 1922, צו דעם אומגונסטן פון די אידן. די דאזיקע פרינציפן דערלאזן ניט די נארמאלע אנטוויקלונג פון דער אידישער נאציאנאלער היים, אזוי ווי עס איז געפלאנט געווארן אין דעם מאנדאט.

3. כאטש דער "ווייסער פאפיר" איז געשטיצט כלומר'שט אויף דעם רעפארט פון סער דזשאן סימפסאן, גיט ער אבער א פאלשן איינדרוק וועגן זיינע אויספירונגען אין א צאל פון וויכטיקע פונקטן, און בעת עס ווערן אונטערגעשטראכן די יעניקע הויפט פונקטן פון דעם רעפארט, וועלכע קאנען אנגעווענדעט ווערן צום אומגונסטן פון די אידן, ברענגט אבער דער "ווייסער פאפיר" ניט ארויס דעם אמת'ן כאראקטער פון די קאנסטרוקטיווע פארשלאגן וועלכע שטעלן מיט זיך פאר דעם הויפט אינהאלט פון סימפסאנס ענדגילטיקע רעקאמענדאציעס.

4. כאטש דער "ווייסער פאפיר" האט כלומר'שט ברעה צו פארבעסערן פריינטלאכע קאאפעראציע צווישן די אידן, אראבער און דער רעגירונג, פארלירט ער אבער ניט קיין געלעגנהייט, כדי ארויסצוברייננגען שעדיגנדע און אין געוויסע פאלן כמעט ניט אנוועדבארע באהויפטונגען, וועמענס ווירקונג (אויב ניט דער צוועק), קאן זיין בלויז צו דיסקרעדיטירן די אידישע אגענטור, מבטל צו מאכן די אידישע דערגרייכונגען אין פאלעסטינע, און צו דערמוטיקן די אומפריינטלאכע עלעמענטן פון דער אראבישער באפעלקערונג.

5. אויסער זיינע ספעציפישע פארשלאגן (וועלכע זיינען פאקטיש אזוי אומקלאר און אומנאטירלאך, אז עס איז ליכט פעסטצושטעלן זייער גענויע באדייטונג), איז דער "ווייסער פאפיר" געשאפן געווארן אין א גייסט, וועלכער איז ניט פון א רעגירונג, וואס איז ערנסט פאראינטערעסירט אין דער שאפונג פון דער אידישער נאציאנאלער היים, אדער וועלכע פארשטייט, אז זי האט אין דער באציאונג

אויספירלאכער טעקסט פון דעם מעמאראנדום וואס די אידישע אגענטור האט צוגעשטעלט צו דער ענגלישער רעגירונג

אזעלכע פאראנטווארטלאכקייטן וועלכע פאדערן ניט בלויז א ניט־ווילנדיקע פארגינערישע נאכגעביקייט, נאר אן אקטיווע און פאזיטיווע קאאפעראציע".

נאכדעם ווי עס ווערט ציטירט די באלפור דעקלאראציע און די סטייטמענט פון באלפור, לאיד דזשארדזש און ראבערט סעסיל, וועלכע האבן דערקלערט, אז די שאפונג פון דער אידישער נאציאנאלער היים שטעלט מיט זיך פאר די הויפט אויפגאבע פון דעם מאנדאט, שטעלט זיך דער מעמאראנדום אפ אויף דער טענה פון דעם "ווייסן פאפיר" אז זיינע פאליסים באזירן זיך ניט אויף דעם פאלגנדן סטייטמענט פון דער מאנדאט קאמיסיע וואס איז ניט לאנג צוריק ארויסגעגעבן געווארן, און וועלכן די מאנדאט קאמיסיע באטראכט אלס דעם הויפט אינהאלט פון דעם מאנדאט, אין באצוג צו די צוויי טיילן פון דער באפעלקערונג זיינען פון גלייכער וויכטיקייט; אז די צוויי פארפליכטונגען, וואס דער מאנדאט לייגט ארויף זיינען אין קיין שום פאל ניט סותר."

דער מעמאראנדום קריטיקירט דעם "ווייסן פאפיר" צוליב דעם וואס ער האט רעדנדיק וועגן די טיילן פון דעם מאנדאט וואס באציען זיך אויף די אידישע און ניט אידישע אינטערעסן אויסגעלאזן די פארערדע פון דעם מאנדאט "אנדרייטנדיק אזוי ארום, אז מען דארף זיך ניט רעכענען מיט דעם פאקט, וואס די דאזיקע פארערדע שטרייכט אונטער די וויכטיקייט וועלכע די פארפאסער פון דעם מאנדאט האבן צוגעגעבן דער שאפונג פון דער אידישער נאציאנאלער היים, דורך דעם, וואס זיי האבן אין דער פארערדע איינגעשלאסן די צוויי פאראגראפן, וואס באציען זיך אויף דעם דאזיקן ענין. נעמלאך, דער ערשטער פאראגראף וואס באציט זיך אויף דער באלפור דעקלאראציע, און דער צווייטער וואס באציט זיך אויף דער היסטארישער פארבינדונג פון דעם אידישן פאלק מיט פאלעסטינע, און וועגן די סיבות פון צוריק אויפצובויען זייער נאציאנאלע היים אין דעם לאנד."

אין דעם דאזיקן צוזאמענהאנג ווייזט דער מעמאראנדום אן, אז בעת דער ארטיקל צוויי פון דעם מאנדאט רעדט וועגן "דער שאפונג פון דער אידישער נאציאנאלער היים, אזוי ווי דאס ווערט אנגעוויזן אין דער פארערדע, "דערקלערט אויך די פארערדע, אז עס ווערט געמיינט "א נאציאנאלע היים פאר דעם אידישן פאלק". דערפון דרינגט דער מעמאראנדום ארויס, אז די פארפליכטונגען וואס די ענגלישע רעגירונג האט איבערגענומען בנוגע דער נאציאנאלער היים "זיינען פארפליכטונגען צו דעם אידישן פאלק, און ניט — ווי מען קאן אננעמען פון פארשיידענע אנדייטונגען אין דעם "ווייסן פאפיר" — בלויז פארפליכטונגען צו די לאקאלע אידישע איינוואוינער, אלס איינע פון די צוויי טיילן פון דער באפעלקערונג פון פאלעסטינע".

דער מעמאראנדום קריטיקירט אויך דאס וואס דער "ווייסער פאפיר" האט אויסגעלאזן פון דער ליסטע פון די פונקטן וואס באציען זיך צו "דער אידישער נאציאנאלער היים און צו די אידישע אינטערעסן "דעם וויכטיקסטן פונקט, נעמלאך, דעם ארטיקל 2, וועלכער פאדערט פון דער מאנדאטארן מאכט צו "שאפן אזעלכע פאליטישע, אדמיניסטראטיווע און עקאנאמישע באדינגונגען", וואס וועלן פארזיכערן די שאפונג פון דער אידישער נאציאנאלער היים. דער מעמאראנדום ווייזט אן, אז דער ארטיקל 2 ווערט נאר דאמאלט באנוצט אין דעם "ווייסן פאפיר", ווען עס רעדט זיך וועגן "דער שוץ פון די רעכט פון דער ניט אידישער באפעלקערונג".

דער מעמאראנדום ווייזט אן, אז דער "ווייסער פאפיר" האט, אין זיינע פארשלאגן בנוגע אימיגראציע און לאנד־קאלאניזאציע, זיך געשטיצט אויף דעם ארטיקל 2 פון דעם מאנדאט, וועלכער פאדערט, צו "שיצן די ציווילע און רעליגיעזע רעכט פון אלע טיילן פון דער פאלעסטינער באפעלקערונג". דער מעמאראנדום באשטרייט אז "דער שוץ פון ציווילע רעכט" פון וועלכן עס איז איינוואוינער פון פאלעסטינע, מיינט, אז ער דארף פארזארגט ווערן פון דער רעגירונג מיט לאנד אדער מיט ארבעט; אדער א פאלעסטינער איינוואוינער זאל האבן דאס רעכט צו פאדערן פון דער רעגירונג, אז זי זאל עפעס טאן בנוגע דער לאנד־קאלאניזאציע אדער אימיגראציע.

דער מעמאראנדום קריטיקירט דעם אופן ווי אזוי דער "ווייסער פאפיר" באנוצט זיך מיט דעם ארטיקל 6 פון דעם מאנדאט, זאגנדיק, אז עס איז די פליכט פון דער אדמיניסטראציע צו פארזיכערן, אז די פאזיציע פון "אנדערע טיילן פון דער באפעלקערונג" זאלן ניט פארלעצט ווערן דורך דער אידישער אימיגראציע. אויך איז די פליכט פון דעם מאנדאט צו דערמוטיקן א נעדריקטע קאלאניזאציע פון אידן אויף לאנד, אבער דאס דארף שטענדיק זיין אונטערגעוואורפן אונטער די פריער דערמאנטע באדינגונגען". דער מעמאראנדום האלט, אז די דאזיקע אויסטייטשונג איז א "ניט נארמאלע און צעדרייטע".

דער מעמאראנדום ווייזט אן, אז בעת דער ערשטער טייל פון דעם דערמאנטן ארטיקל זעקס פון דעם מאנדאט איז בלויז א תנאי, איז אבער דער אנדערער טייל פון דעם זעלבן ארטיקל א פאזיטיווע פארפליכטונג, דער מעמאראנדום ווייזט אן, אז עס איז ניט דערלאזבאר, אז דער ארטיקל 6 פון דעם מאנדאט זאל אויסגעטייטשט ווערן אזוי, אז זיין ערשטער טייל ('ניט צו פארלעצן די פאזיציע פון דעם' אנדערען טייל פון דער באפעלקערונג') איז סותר די אויספירונג פון דער צווייטער פאזיטיווער פארפליכטונג, וואס עס לייגט ארויף אויף דער מאנדאטן מאכט דער אנדערער טייל פון ארטיקל 6 (צו דערמוטיקן די אידישע קאלאניזאציע אויף לאנד).

דער מעמאראנדום זאגט דאן: "עס הייסט, אז די ציווילע און רעליגיעזע רעכט פון דער אראבישער באפעלקערונג דארפן ניט פארלעצט ווערן. די פראגע פון רעליגיעזער רעכט ווערט ניט באריכט דורך דער דאזיקער דיסקוסיע. וואס איז שייך צו די ציווילע רעכט פון דער אראבישער באפעלקערונג, אזוי איז שווער צו פארשטיין, ווי אזוי מען קאן דערפון ארויסדרינגען, אז יעדער אראבער אין פאלעסטינע דארף באזארגט ווערן מיט לאנד און ארבעט, איידער עס ווערט אריינגעלאזט א אידישער אימיגראנט, אדער איידער א שטח לאנד גייט איבער אין אידישע הענט."

דער מעמאראנדום שטעלט זיך דאן אפ אויף דעם ווארט "פאזיציע" פון דעם ארטיקל זעקס. דאס הייסט, אז "די פאזיציע פון די אראבער אין פאלעסטינע דארף ניט פארלעצט ווערן". אויסשליסנדיק די מעגלאכקייט פון דעם, אז דאס ווערט געמיינט די פאליטישע פאזיציע, ווייזט דער מעמאראנדום אן, אז דאס דאזיקע ווארט "פאזיציע" באציט זיך אויף דעם, אז די עקאנאמישע פאזיציע פון דער אראבישער טייל פון באפעלקערונג דארף ניט פארלעצט ווערן. דער מעמאראנדום האלט, אז דאס דארף פארשטאנען ווערן אזוי, אז די עקאנאמישע פאזיציע פון דער אראבישער באפעלקערונג דארף דורך דער אידישער אימיגראציע און קאלאניזאציע ניט ווערן ערגער ווי די אראבישע עקאנאמישע פאזיציע איז געווען אין דער צייט, איידער דער מאנדאט איז אריין אין קראפט, אדער דאן, איידער עס האט זיך אנגעפאנגען די אידישע אימיגראציע און קאלאניזאציע.

כדי צו באווייזן, אז עס איז שווער צו מאכן א באהויפטונג, אז די לאגע פון די אראבער אין אלגעמיין איז ערגער ווי זי וואלט געווען אויב עס וואלט ניט פארגעקומען קיין אידישע אימיגראציע שטיצט זיך דער מעמאראנדום אויף דעם סימפסאן רעפארט און אויף דעם "פאראין אפיס הענדבוק פון סיריע און פאלעסטינע". אנווייזנדיק, אז עס איז ניטא קיין שום סיבה אנצונעמען, אז די לאגע פון די פאלעסטינער אראבער איז אין וועלכן עס איז אופן ערגער ווי די לאגע פון די שכנ'ישע אראבער אין עבר הירדן, סיריע אדער איראק וואו עס איז ניט אנטשטאנען די פראגע פון אידישער אימיגראציע. ציטירט דאן דער מעמאראנדום די אויספירונג פון דער מאנדאט קאמיסיע, אין וועלכער עס ווערט געזאגט, אז "מען קאן ניט אפלייקענען די מאטעריעלע מעלות, וואס פאלעסטינע האט גענאסן פון די ציוניסטישע באמיאונגען".

דער מעמאראנדום קומט דאן צום אויספיר, אז די מאנדאטן מאכט האט ניט קיין רעכט, לויט ארטיקל 6, צו מאכן באגרעניצונגען אין דער אידישער קאלאניזאציע און אימיגראציע, כדי צו פארבעסערן די לאגע פון די אראבער. דער מעמאראנדום זאגט דאן: "דער אראבישער טייל פון דער באפעלקערונג האט קיינמאל ביז איצט ניט געהאט קיין גאראנטיע אויף לאנד אדער אויף ארבעט. דער ארטיקל 6 קאן בשום אופן ניט אויסגעטייטשט ווערן אלס פארפליכטונג אפצושטעלן די אידישע אימיגראציע ביז עס וועלן צופרידנגעשטעלט ווערן די לאנד און ארבעטס באדערפענישן פון די אראבער".

דער מעמאראנדום שטעלט זיך דאן אפ אויף דער קריטיק, וואס דער "ווייסער פאפיר" אנטהאלט קעגן דער אידישער אגענטור און דעם אידישן נאציאנאל פאנד (קרן קימת). ער ווייזט אן, אז דער "ווייסער פאפיר" האט אויסצושטעלן קעגן די ארטיקלען פון דער קאנסטיטוציע פון דער אידישער אגענטור, וועלכע זאגן, אז "דאס לאנד וואס עס ווערט געקויפט מיט די פאנדן פון דער אגענטור, מוז אנגעהאלטן ווערן אלס שטענדיקער אייגנטום פון אידישן פאלק, און אז אין אלע ארבעט־אונטערנעמונגען וואס ווערן אויסגעפירט דורך דער אגענטור דער אידי־

(שלוס אויף זייט דריי)

אין אידישן וועלטל

פון מ. קארפ

ווי גוט און זיס איז צו זיין אין דער אפאזיציע! אידן און ניט־אידן פראטעסטירן קעגן דעם פעספילד דאקומענט, באקאנט אונטער דעם נאמען דאס "ווייסע פאפיר". די געלעגנהייט נוצן אבער אויס ניט־פריינט פון אידן אדער פון ציוניזם, וועלכע ווילן זיך גלאט רייצן מיט זייערע פאליטישע שונאים, די קעגנוועריקע ארבעטער רעגירונג. אדער גלאט זיך נוקם זיין אן דער בריטישער רעגירונג, און אפרינען איר מידה כנגד מידה.

אזוי פראטעסטירט הערבערט סעמועל, דער געוועזענער הויך־קאמישאנער פון ארץ ישראל, און פארגעסט, אז מיט איינציקע יאר פריער האט ער, פארשטעלטערהייט, געהאנדלט ניט בעסער; ניט האבנדיק פאר זיך דעם "ווייסן פאפיר", האט ער געפירט זיין אמט אין בוכשטאב פון דעם זין פון דעם דאקומענט. ער מיינט גלאט צו דערגיין די יארן זיינע פאליטישע שונאים און טרעט ארוים מיט קריטיק אין פארלאמענט אין נאמען פון ציוניזם.

דער קאנסערוואטיווער .. קאל. עמערי, איז געווארן דער פארטיידיקער פון אונזער רעכט, און מיינט אז די אידן האבן שוין פארגעסן זיינע מעשים פון דער צייט ווען זיין פארטיי איז געזעסן אויפ'ן ביינקל און ער, אלס געהילף־קאלאניאל סעקרעטאר האט געהאט א גרויסן חלק צו פארלאנגזאמען דעם פראצעס פון אויפבוי פון אידישן היימלאנד.

אפילו טשוירטשיל, וועלכער האט צום ערשטן מאל געמאכט א פירוש אויף דער באלפור דעקלאראציע מיט זיין "ווייסן פאפיר", מאכט דעם אנשטעל צו פארטיידיקן אידישע רעכט. איז דען ניט דאס "ווייסע פאפיר" פון לארד פאספילד א צווייטע אויפלאגע פון זיין פירוש, נאר מיט דעם פעלער, וואס עס איז פארפאסט געווארן אומגעלומפערט ברוטאל, און דערצו טאך — לויט דעם אויסדרוק פון לאיד דזשארדזש — אנטיסעמיטיש? זייט ווען זיינען די אלע טשינאווניקעס געווארן אזעלכע ווארימע אנהייננגער פון ציוניזם? ניין, זיי טוען דאס אלעס ניט מאהבת מרדכי נאר משנאת המן. זיי איז דאך לייכט צו קריטיקירן, זיי זיינען דאך אין דער אפאזיציע!

אבער ניט נאר פארטייען נוצן אויס די געלעגנהייט פאר זייערע פאליטישע חשבונות, נאר אויך רעגירונגען. ניט קיין קלענערע קראפט האט זיך גענומען רייצן מיט'ן בריטישן לייב, ווי די פוילישע רעגירונג. די פוילישע רעגירונג האט זיך צום הארצן גענומען די עולה קעגן אידן. זאל טאקע אונז גאט אראפהיטן פון אזעלכע פריינט! די פוילישע רעגירונג האט איינ־טערוועניערט אין לאנדאן, למאי די בריטישע רעגירונג האט בטל געמאכט די צוויי טויזנט סערטיפיקאטן פאר די חלוצים־עמיגראנטן און דערמיט פאראורזאכט א מאטעריעלן שאדן צו יענע פוילישע בירגער וואס האבן אין דערווארטונג פון א באלדיקער אויסוואנדערונג ליקווידירט די געשעפטן . . . אגב, איז צו באמערקן, אז נאר דער איינציקער פראטעסט האט גע־

פוילישע רעגירונג האט געקענט די שטימונג פון די אידן אין פוילן, ווען זיי, די אידן, האבן זיך באטראכט אלס גאנצער "שמעלקע" מיט די אנגלא־זאקסן. באזונדערס ציוניסטן האבן זיך געפילט "קנעפל בקנעפל" מיט די בריטישע. זייט 1917 האט זיך דאס אידישע פאלק דאך פארקנס'ט מיט ענגלאנד, די חתונה איז געווען אין 1920 אין סאן רעמא און די ארימע כלה האט געווענדעט אירע אויגן צום רייכן חתן . . .

אין 1919 האט דער רייכער חתן, ענגלאנד געשיקט א קאמיסיע, סטיוארט סעמועל, צו שטודירן די לאגע אין פוילן נאך די דאמאלסטדיקע פאגראמען. ווי באלד מען טרינקט זיך כאפט מען זיך אן אן א שטרוי. אט האט געקענט פאסירן דאמאלסט א פאל אין לעמבערג, און דאכט זיך אויך אין טשערנאוויץ ביי די רומענער, ווען פאגראמירטע אידישע פאמיליעס האבן זיך געווענדעט צום בריטישן קאנסול נאך שוץ. ענגלאנד האט דאך דעם מאנדאט איבער ארץ־ישראל, די פאגראמירטע וועלן דאך זיכער, באלד נאך די פאגראמען פארן אין ארץ ישראל, ווערן בריטישע בירגער, פארוואס זאל דער קאנסול שוין, אויפ'ן ארט, זיי ניט שיצן . . .

היינט קומט די פוילישע רעגירונג און נעמט זיך אן אונזער עולה, און קעגן וועמען, קעגן אונזער אבשיצער, דעם נעבעכדיקן מוסר זאגער. וואס מיינט דערמיט די פוילישע רעגירונג, פאליטיק, און סתם נקמה נעמען פאר אלע חטאים. אוי ווי [illegible]

אין דער קלעריקאלער און שטארק־פינסטערער פראווינץ קוועבעק, וואו די פראנצויזן־קאטאליקן זיינען אין דער מאכט רעדט מען גאנץ אנדערע דיבורים. דארט קען זיך פארגינען א מעיאר פון דער מעטראפאליע, מאנטרעאל, צו ראטן די אידן צו גיין קיין פאלעסטינע!

אבער לאמיר ניט אזוי הויך פראטעסטירן, זאלן זיך ניט פרייען די "ערלים". באלד וועלן זיך אנשליסן אין דעם פראטעסט קעגן מאנטרעאלער מעיאר, אזעלכע אידן פריינט ווי די מעיארס פון ווארשע, בודאפעסט, בוקארעסט. א קשיא אויף א מעשה, ס'קען אלץ מעגלאך זיין, יענע בירגער־מייסטערס זיינען דאך אנגעוויזן אויף אידישע שטימען און קענען באלד אונז טאן טובות, אדער גלאט וועלן ווייזן דער וועלט, אז ניט נאר אין אייראפע אליין רא טמען אידן צו פארן קיין פאלעסטינע.

פארוואס אבער זאל מען א זיסע נקמה אויסנוצן נאר דאן, ווען ס'האנדלט זיך וועגן ריין אידישע פראגן? פארוואס פארגינט מען זיך ניט צו רייצן מיט שונאים אין אנדערע אלגעמיינע פראגן? ווען למשל ס'קומט טאווארישטש סטאלין פון הייליקן קרעמל און שרייבט א "ידידי ברייוול" צו מר. הואווער אין ווייסן הויז און שלאגט אים פאר צו שיקן א "ספעץ" צו ארגאניזירן ריכטיק די רעליף ארבעט אין די פאראייניקטע שטאטן! גלויבט מיר, אז הואווער האט זיך פאר־ [illegible]